

HEEMKUNDIGE KRING “Norbert de Vrijter”

MEDEDELINGEN:

Regionale uitstap naar Grobbendonk op 22 november 2003

Eenentwintigste jaargang nr. 82, november '03

Driemaandelijks contactblad van de heemkundige kring “Norbert de Vrijter”

Afgiftekantoor: 2275 Lille

Verantwoordelijke uitgever: Heemkundige Kring “Norbert de Vrijter” VZW

p.a. Rosette Dillen, Moereind 22, 2275 Lille.

Rek.nr. 954-7353871-55

Inhoud

Dr. Paul Janssens

Verslag heemkundige uitstap: Maaseik en Thorn

Een greep uit het Wechels parochiaal leven, meer dan 100 jaar terug: Pastoor Smulders

Regionale uitstap naar Grobbendonk

Advertenties

Diversen

Informatie Heemkundige Kring

De Heemkundige Kring "Norbert de Vrijter" is op 1 maart 1983 opgericht en heeft tot doel zich toe te leggen op het bewaren, bestuderen, verzamelen, bekendmaken en het doen waarderen van het heem, de oudheidkunde, de geschiedenis en de volkskunde van de deelgemeenten Gierle, Lille, Poederlee en Wechelderzande.

Het lidgeld bedraagt 13 euro per jaar. Hiervoor ontvangt u de 4 contactbladen en het jaarboek.

Bestuursleden

Voorzitter	: Rosette Dillen, Moereind 22, Wechelderzande. 03/312.49.03.
Ondervoorzitter	: Walter Driesen, Poederleeseweg 90 bus 6, Lille. 014/88.23.91.
Secretaris	: Louis Bertels, Valvekenstraat 20, Lille. 014/88.39.09
Penningmeester	: Jos Willems, Heiend 7, Lille. 014/88.02.66.
Erevoorzitter	: Jos Aerts, Boskant 17, Lille. 014/88.07.77.
Bestuursleden	: Vic Van Duppen, Middelveld 27, Gierle. 014/55.51.57. Wim Peeters, Kloosterstraat 26, Gierle. 014/55.33.55. Tom Kersemans, Schoorstraat 16, Gierle. Jules Van Olmen, Vlimmersebaan 58, Wechelderzande. 03/312.07.80. Susy Govaerts, Brevennendijk 4, Wechelderzande. 03/309.06.03. Nico Paepen, Begonialaan 4, Wechelderzande. 0497/282169. Jos Geysen, Zagerijstraat 35, Lille. 014/88.10.79. Frans Van Glabbeek, Poederleeseweg 42, Lille. 014/88.02.89. Alex Vercammen, Boskapelstraat 98, Lille. 014/882375. Walter Van den Branden, Boskant 76, Lille. Telefoon werk Molenmuseum Wachtebeke 09/342.42.40.

De uitgever heeft er naar gestreefd auteursrechten op de illustraties te regelen volgens wettelijke bepalingen. Diegene die meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich alsnog tot de uitgever te wenden.

Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook mits vermelding van de naam van de auteur en de jaargang van de Heemkundige Kring "Norbert de Vrijter".

Dr. Paul Janssens

Op 18 december van dit jaar is het juist 10 jaar geleden dat dr. Paul Janssens plotseling overleed te Antwerpen.

Paul woonde al jaren in Heerle, maar was in de gemeente toch minder gekend.

Voor de Heemkundige Kring was hij een grote steun en een zeer actief bestuurslid.

Hij was o.a. immers de drijvende kracht achter de opgravingen te Poederlee.

In het Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 15 uit 1996 wordt uitvoerig aandacht besteed aan de figuur van P. Janssens.

Deze tekst, geschreven door Michel Thiery, willen wij u nu integraal tonen als bewijs dat Paul een uitzonderlijk persoon was. Enkele opmerkingen: als plaats van overlijden vermelden zij Poederlee. Paul is echter in Antwerpen overleden.

De Heemkundige Kring wordt in het artikel ook wel eens verward met de "Antwerpse Vereniging voor Bodem- en Grotonderzoek". Voor meer en exactere informatie verwijzen wij u naar het artikel dat Jos Aerts geschreven heeft in ons jaarboek van 1994.

JANSSENS, Paul, geneesheer, archeoloog en paleopatholoog.

Geboren te Antwerpen op 31 mei 1921, als enig kind van Michel en Louise Loison, beiden werkzaam in het stedelijk onderwijs. Gehuwd in 1948 met Nini Versonnen, verpleegster (1922-93), die hem drie kinderen heeft geschonken. Schielijk overleden te Poederlee op 18 dec. 1993.

Na het beëindigen van de klassieke humaniora aan het Koninklijk Atheneum van Antwerpen ging J. aan de R.U.Gent medicijnen studeren en promoveerde daar in 1947 tot doctor in de genees-, heel- en verloskunde. Medestudenten herinneren zich de "rosse" J. als de knappe, gewiekste student die bij de bevrijding in Antwerpse ziekenhuizen praktische ondervinding had opgedaan en, in de "piste" (*theatrum chirurgicum*) geroepen, de correcte diagnose gaf en het had aangedurfd tegen de hoogleraar (F. De Beule, *NBW*; dl. XV, 30) over de behandelingswijze van de patiënt te opponeren. Een bravourestuk!

Na zijn studiën vestigde J. zich als omnipracticus in de volkse arbeiderswijk van het Kiel (Antwerpen), waar hij in korte tijd een zeer drukke praktijk wist op te bouwen. Meer dan twee decennia heeft hij zich daar dag en nacht voor zijn patiënten afgetoed. Zij droegen hem op de handen. Aan het eind van de jaren zestig verplichtte een hartinfarct hem aan zijn particuliere praktijk vaarwel te zeggen en het wat rustiger aan te doen. Hij werd toen stadsgeneesheer en geneesheer-adviseur van de Beroepsmutualiteiten. Na zijn opruststelling (1981) is hij definitief te Poederlee gaan wonen en heeft daar zijn wetenschappelijk werk verder uitgewerkt, doch spijtig genoeg niet afgerond.

Dit wetenschappelijk werk betreft de archeologie, de paleopathologie en de geschiedenis van de geneeskunde. Nadat een van zijn oud-medestudenten van de R.U.Gent (Dr. Heli Roosens, later directeur van de Nationale Dienst voor Opgravingen) in de jaren vijftig zijn belangstelling voor de archeologie had opgewekt, is J. op zondagen met een kleine ploeg geïnteresseerden hier en daar aan opgravingen begonnen. Deze ploeg groeide geleidelijk aan

en werd de kern van de Heemkundige Kring Norbert De Vrijter, die door J. in het leven werd geroepen. Toen zijn Kring in 1962 werd uitgenodigd om te Grobbendonk een proefopgraving te doen, ontdekte J. ter plekke een Merovingische begraafplaats. De vondsten brachten hem op het spoor van de paleopathologie, het subspecialisme dat hij in eigen land zal doen kennen. Het veldwerk te Grobbendonk werd weldra te zwaar voor de mensen van de Kring, doch de vindingrijke J. wist de medewerking te bekomen van de leden en de voorzitter (Etienne Verhofstadt) van de Antwerpse Speleologische Sociëteit. Samen zouden de twee genootschappen gedurende zes jaar de site ontginnen en ook elders opgravingen aanpakken. J. publiceerde vele van zijn vondsten o.m. in het tijdschrift *Hades* van de Speleologische Sociëteit, tijdschrift dat na korte tijd het orgaan van de Antwerpse Vereniging voor Bodem- en Grotonderzoek geworden is.

Eind 1960 kreeg J. in Bretagne getrepaneerde schedels uit het neolithicum in handen. Met enthousiasme en volharding heeft hij zich toen verder in de studie van menselijke overblijfselen als "marker" van ziekte en trauma verdiept en ingewerkt en hierover een boek uitgegeven: *Palaeopathology .. Diseases and Injuries of Prehistoric Man* (Londen, 1970), dat tot op heden een standaardwerk blijft en zijn naam wereldwijd heeft bekend gemaakt. Hij werd uitgenodigd om in binnen- en buitenland lezingen te houden. Men deed een beroep op zijn vakkennis en expertise en nodigde hem vaak uit om aan opgravingen deel te nemen, zo b.v. te Santander, waar hij met Spaanse en Amerikaanse archeologen heeft samengewerkt. In de O.L.Vrouwekerk van Brugge identificeerde hij, dankzij de toepassing van een originele methodologie, het skelet van Maria van Bourgondië (*NBW*, dl. XII, 487). Toen in de O.L.Vrouwekathedraal te Antwerpen honderden skeletten werden bovengehaald, heeft J. deze schat bestudeerd en beschreven. Hij ontwierp een standaardprotocol dat vele instellingen van hem overnamen en introduceerde methoden voor de diagnostiek van pathologische afwijkingen van het skelet.

J. heeft uitgebreid gepubliceerd. Van zijn hand verschenen tientallen artikelen, hoofdstukken in handboeken en originele werken, een blijvend bewijs van zijn eruditie, vakkennis en vindingrijkheid. J. schreef in meerdere talen, was een vlotte spreker en op zijn zwaar Antwerps accent was hij trots.

Hij was oprichter, voorzitter en/ of lid van diverse wetenschappelijke genootschappen. De Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België bekroonde hem met de prijs Dr. J. Schamelhout voor het tijdvak 1977-79. Diezelfde academie had hem uitgenodigd om in september 1994 als gastspreker op te treden. Hij zou er handelen over "Fysiek en ziektes van de gegoede bevolking in het Antwerpen van de 15de en 16de eeuw", maar de dood heeft hem verhinderd zijn belofte in te lossen.

Twee andere hobby's van J. waren de jacht en de kunst. Tot zijn vriendenkring behoorden kunstenaars, o.m. Pol Mara, Isidoor Opsomer (*NBW*, dl. XI, 577), Orłowski, Joris Minne (*NBW*, dl. XI, 507) en schrijvers, o.a. Johan Daisne (*NBW*, dl. X, 123) en Hubert Lampo. J. was een noeste werker met een encyclopedische kennis en een brede belangstelling. Hij was innemend en gastvrij, extrovert en communicatief. Wie zich voor de archeologie en de paleopathologie interesseerde, kon steeds bij hem terecht. Hij was mild en schonk aan het Museum voor Geschiedenis van de Geneeskunde (Jan Palfyn Stichting, Gent) een collectie beenderen met karakteristieke pathologische letsels, die hij had opgegraven en gedetermineerd. Tentoongesteld in het museum, is de verzameling een blijvende hulde aan de oud-student en collega.

Werken & Lit. : P. JANSSENS, Het Merovingische grafveld van Grobbendonk, in: *Hades*, 3 (1964), 49-96; - ID., Le torsiomètre, *Bull. Soc. Roy. Anthropologie et Préhistoire*, 76 (1966), 25-27; - ID., Het anthropologische onderzoek, in: *Archaeologia Belgica*, 116 (1970), 29-37; - ID., Coxarthrititis and gonarthrititis in one nunnery at Maaseik, in: *Journ. Paleopathology*, 2. (1989), 95-106; - ID., Belgium in the history of European paleopathology, in: *ibid.*, 116-18; - J. ACKERMANS, In Memoriam Paul Janssens (1921- 1993), in: *Jaarboek van de Heemkundige Kring Norbert De Vrijter Lille*, 1994, 5-12; - J.P. TRICOT, Huldebetoon aan Dr. Paul Janssens (1921-1993), in: *Annalen Koninklijke Kring Antwerpen*, no. 954 (sept. 1995), 12-13.

Verslag heemkundige uitstap: Maaseik en Thorn

In de pas bij het Davidsfonds verschenen gids over Maaseik en Thorn lezen we: *Een uitheems karakter. Op de rand van het oude Duitse Rijk. Dicht bij de Maas met haar beemden en waterplassen. Maaseik – in Limburg- en Thorn – ook in Limburg, maar dan net over de grens – hebben iets van een openluchtmuseum. Zonder hoogbouw en industrie zien ze er verrassend authentiek uit.* En dat was het ook. Met wat vertraging vertrokken we zaterdagmorgen, 13 september naar “de “Limburg. De zon in de lucht liet het beste verhoppen. In café “de Beurs” stond de koffie klaar en de traditionele knapkoek (met een karrenvracht suiker) zorgde ervoor dat we met de nodige energie aan onze stadswandeling begonnen. De gidsen vielen mee en onderhielden ons met tal van verhalen en wetenswaardigheden over het pittoreske stadje, waarbij de kanunnikenhuizen met hun hoge voorraadzolders wel een interessant verhaal vormden om het niet te hebben over de bende van de bokkenrijders! Het bezoek aan de oudste privéapothek van België was beslist de moeite waard. We maakten kennis met de verscheidene apothekerspotten in “Delfts” blauw dat eigenlijk “Antwerps” blauw was, met en zonder deksels, de likkepotten, de vergifkast, de schuif met het geld enz. De kerkschatten van de Sint-Catharinakerk bleven voor ons hun geheim bewaren, vermits een begrafenis verhinderde dat we de kerk bezochten. We bezochten dan de Van Eycktentoonstelling in het 17de-eeuwse klooster van de minderbroeders, waar we werden ingewijd in het eigene van Van Eycks schilderkunst: de details, het perspectief, de speciale olieverftechniek, de kleuren... Intussen was men in “De Bokkerijder” al fel in de weer om ons zo snel mogelijk een verzorgde en lekkere maaltijd te kunnen voorzetten.

Daarna ging het richting Aldeneik via de Napoleonsweg, waar we een bezoek brachten aan het romaanse St-Annakerkje met gotisch koor. De legendes waren legio. De oorsprong moet gezocht worden in het bestaan van een benedictinessenklooster ca 8ste eeuw met de abdis Harlindis en Relindis. Na een inval van de Noormannen in de 9de eeuw werd het vrouwenklooster vervangen door een kapittel van kanunniken. De abdijkerk, met een schip uit de 12de eeuw is nog aanwezig. Midden 13de eeuw werd te Maaseik een nieuwe kerk gebouwd en de nieuwe parochie afgescheiden van Aldeneik.

Thorn, het witte stadje, badend in de zon was als een plaatje. We konden als het ware de stiftedames zien rondwandelen van hun grote huizen naar de indrukwekkende kerk, waar de dames plaatsnamen in een prachtige ruimte, een boudoir als het ware, een paleisachtig vertrek met kristallen lichter en aangepast meubilair en de abdis een geprivilegieerde plaats had, hoog torenend boven iedereen als symbool van haar immense macht, die zij bezat. Te meer daar zij één van de zeven keurvorsten was van het Heilig Roomse Rijk der Duitse Natie. Opmerkelijk was wel te horen dat de dames die in Thorn verbleven deel uitmaakten van de hoogste adel. Zij moesten zestien kwartieren van adel zijn om te worden toegelaten in deze abdij. Geld en macht gingen hier hand en hand en op deze plek waren die in handen van vrouwen. Volgens onze gids is het emancipatieproces van de 20ste eeuw een inhaalbeweging van wat wij, vrouwen, in de loop der eeuwen zijn kwijtgeraakt! Het is misschien ook wel de moeite waard te vermelden dat in Thorn geen misbruik werd gemaakt van deze macht ten aanzien van het gewone volk en dat het vrouwenklooster steeds in de beste verstandhouding geleefd heeft met de plaatselijke bevolking. Er werd zelfs door de abdis een schooltje opgericht binnen de muren voor de plaatselijke boerenkinderen. Dit was niet zo evident. De verhouding volk-adel was hier gemeend goed, zodanig zelfs dat na de Franse Revolutie en na het vertrek van de dames de plaatselijke bevolking de bezittingen terugkocht van de Fransen en de stichting “de vrienden van Thorn” het licht zag. Na de wandeling langs schilderachtige witgeverfde huizen (om de talrijke verbouwingen aan de huizen te camoufleren ooit als wet afgekondigd), stapten we naar de aanlegplaats van de boot waar we alweer vergast werden op een uitgebreide koffietafel. Langs de oevers van de Maas zagen we af en toe een reiger uitkijken over het water, en de zon gaf alles om er een prachtig gezicht van te maken.. Aan jachthaven “De Spaanjerd” te Ophoven stond Louis met de bus te wachten. Hij zette ons tijdig en veilig af aan de kerk van Lille. Wie erbij was, was tevreden. Hopelijk ben jij er de volgende keer ook (weer) bij!

Rosette Dillen

Een greep uit het Wechels parochiaal leven, meer dan 100 jaar terug: Pastoor Smulders

Geboren in Antwerpen op 08.03.1822

Overleden te Wechelderzande op 27.02.1896

Pastoor benoemd te Wechel in 1865

Hij vierde zijn gouden priesterjublieum in 1895, in het Hof d'Intere.

Lodewijck Mercelis, de Wechelse priester-dichter, naar wie een Wechelse straat genoemd werd, rymde voor deze gelegenheid volgende verzen:

Daar, in 't hertje van de Kempen,
Perel, schuilend in het woud
Staat een oude pastorije,
Als een koningswoon gebouwd.
Zie, de wijde vensterbogen,
Breede wanden, trotsche steen,
Fieren waker, reuzentoren,
Starend langs de velden heen.
Zeg, wie is die groote koning,
Die er in die zalen troont?
't Is geen prins, het is geen keizer
die er in dat burchtslot woont.
In die zalen leeft een ziele
Door die muren klopt een hert,
Dat aan 't beste der engelenkoren,
Door onze aarde ontstolen werd.
Daar woont de engel onzer dorpen,
Woont de priester-Serafshert
Die, als afgezant van God, als
Vader ons gezonden werd.

Pastoor Smulders was een zeer merkwaardig man. Hij liet een paar geschriften na, waarschijnlijk aankondigingen na zijn preek die minstens een half uur duurde. Wij putten daaruit enkele gegevens met de juiste datum, in de schrijfwijze van destijds:

10.08.1885: Toekomstige donderdag zal er prijskamp zijn in de christelijke leering op de pastorie, ten 2 uren namiddag voor meisjes en jongens die verleden jaar leerden voor de eerste communie.

(Donderdagnamiddag was toen een vrije halve dag in de school)

12.09.1885: De ouders worden verzocht te zorgen dat hunne kinders nu in de vakantie hunne lessen zouden leeren.

(Het schooljaar begon op één oktober)

25.10.1885: Degenen die onder het hoogzaal staan onder de mis worden verzocht niet te leunen tegen deur of muren, om deze niet verder vuil te maken.

(Druk bezochte missen... waren alle stoelen bezet?)

19.01.1886: Jaargetijde voor wijlen Adriaan Wouters, en ter dier gelegenheid uitdeling van brood aan de arme mensen.

(Adriaan Wouters, onze tweede burgemeester, bekleedde dit ambt, 30 jaar lang; van 1848 tot 1878. Hij was naast burgemeester jager, landbouwer, bakker, winkelier en herbergier. In de huidige woonst van Jules De Walsche.)

14.03.1886: Toekomstige woensdag, vrijdag en zaterdag zijn quatertemperdagen, en daar zij in den Vasten vallen is het verboden eieren op die dagen te eten.

(Quatertemperdagen waren bid- en boetedagen aan het begin van de vier jaargetijden, met de bedoeling Gods genade af te smeken voor de komende seizoenen.)

18.04.1886: Het eten van vlees en eieren is verboden op de laatste drij dagen der goede week.

30.05.1886: Toekomstige maandag, dinsdag en woensdag zijn kruisdagen. De mis zal op die dagen beginnen te zes uur.

(De gelovigen gingen, biddend en zingend, processiegewijs langs de velden opdat de veldvruchten zouden gedijen, vooraan werd het kruis gedragen door een kerkmeester. Rond de jaren 1960 afgeschaft.)

03.07.1886: Ter gelegenheid van de aanstaande kermis maak ik de ouders en meesters indachtig dat het hunne plicht is hun kinderen en dienstboden te wederhouden zoo veel het mogelijk is, van alle gevaarlijke gezelschappen en van het laat uitblijven met ongelijke personen.

05.07.1886: Vormsel; mis om half zes.

De vormelingen moeten hier terug zijn in de kerk met hunne Peters en Meters om kwart na 8 uren en zich bezig houden met bidden. De vormelingen zijn zedelijk en betamelijk gekleed. Des avonds ten 7 uren zal hier een plechtig lof geschieden waar onder de lofzang Te Deum.

14.08.1887: De aartsbisschop komt te bevelen dat in alle missen zal bijgevoegd worden: "ad petendam pluviam", dit is om regen te vragen.

04.12.1887: Zondag 4 december, zijnde Gedurige Aanbidding, zal van 's morgens zes uur het H.Sacrament worden uitgesteld tot 's avonds ten 6 uren wanneer het lof zal beginnen. Iedereen word verzocht zijn aanbiddingsuur wel te onderhouden en in het gaan naar de communiebank ruime plaats te laten aan degenen die van de communiebank opstaan.

23.01.1888: Maandag, dinsdag en woensdag mis te 9 uren ter eere van de H.Sebastiaan, patroon van de gildebrouers en zusters. (Wij hadden destijds een bloeiende Sint-Sebastiaansgilde)

12.06.1888: Ter gelegenheid der aanstaande kiezing op dinsdag 14 juni, worden de kiezers verzocht zich niet te laten verleiden door schoone beloften van wie zich niet openlijk en duidelijk verklaart ten voordeele van onsen heiligen catholieken godsdienst.

02.06.1890: Ten 7 uren huwelijk gevolgd door een gezongen huwelijksmis voor Felix Kaers, woonende te Lille en Anna Catharina Geentjens van Wechel. (Felix, + te Wechel 14.03.1933 en Anna Catharina, + 18.01.1933. Het waren de ouders van Pauline Kaers, getrouwd met Walter Eyskens. Marie Kaers, getrouwd met Jef Smans (Moereind)).

25.05.1890: Wij brengen U ter kennis dat de heer Franciscus Mercelis zich bereidt om de heilige orde van Subdiaken te ontvangen den 31 dezer maand. Indien iemand eenig beletsel bekend is, dat hem van het ontvangen van deze heilige orde mocht verwijderen, zoo verzoeken en gebieden wij, dit vandaag aan ons kenbaar te maken. (Frans was een jongere broer van Lodewijk Mercelis, waarvan je bovenstaande versje las.)

12.10.1890: Met de heropening der school wil ik de ouders doen gedenken aan hunne plicht van te moeten zorgen dat hunne kinderen op tijd onderwezen worden in de christelijke leering. Wat de onkosten van het onderwijs aangaat, indien sommige ouders daar niet over kunnen, deze kunnen den onderwijzer verzoeken aan hun door zijne tusschenkomst den noodigen bijstand der gemeente te bezorgen.

We kunnen hieruit besluiten, dat in die tijd wanneer de mensen meestal nog arm en ongeletterd waren, de godsdienst een grote rol speelde in hun leven. En ook, dat de pastoor, naast de burgemeester en de onderwijzer, de plak zwaaide in de parochie en gemeente.

Jules Van Olmen

DEN OORLOG VERKLAARD!
De Grote Oorlog in onze Provincie

tentoonstelling

30.03 18.05.2003
Hessenhuis Antwerpen

DEN OORLOG VERKLAARD !
De Grote Oorlog in onze Provincie

Het Provinciearchief belicht het wel en wee van de burgers van onze provincie tijdens de Eerste Wereldoorlog. Inkom is gratis.

U kan deze tentoonstelling o.a. bezoeken:

- Van 30 mei tot 3 augustus in het Hof van Busleyden te Mechelen
- Van 31 oktober tot 30 november in Cultuurcentrum 't Getouw te Mol
- Van 9 januari tot 8 februari 2004 in Kasteel 'Le Paige' te Herentals
- Van 27 februari tot 2 mei 2004 in het Taxandriamuseum te Turnhout
- Van 14 mei tot 4 juli 2004 in het Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen te Lier
- Van 5 tot 28 november 2004 in Kasteel D'Ursel te Bornem.

Regionale uitstap naar Grobbendonk

Datum: zaterdag 22 november 2003.

Vertrek: Heemhuis "Norbert de Vrijter" om 13.30 uur.

Deelname: gratis.

Vervoer: met eigen wagens.

Grobbendonk en het vroegere "Ouwen" hebben een groots en oud verleden. Reeds in de Romeinse tijd was er een nederzetting en het huidige dorpsplein heeft een Frankische oorsprong.

Hoogtepunten bij een bezoek aan Grobbendonk zijn de "Priorij van Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon" en het "Dorpsmuseum".

Wij bezoeken beide sites o.l.v. een plaatselijke gids!

Om u zin te doen krijgen, geven we hier wat achtergrondinformatie over beide sites.

Als een oase, midden in het militaire kamp, ligt de ruïne van de voormalige priorij van "Onze-Lieve-Vrouw-Ten-Troon".

Gesticht op het "Hof van Grobbendonk" op 26 december 1414 door Ridder Amold van Crayenhem, werd dit klooster opgetrokken op de plaats die toen Hulsdonk heette, langs de oude weg van Grobbendonk naar Herentals, en vlakbij de verwoeste wolmolen op de "Kleine Nete".

Het klooster van "Den Troon" was van de "Windesheimerorde". De stichting nam een hoogstaande geestelijke en kunstambachtelijke vlucht. Vooral de boekverluchting werd er ijverig bedreven. Men beweert zelfs dat "Quinten Matsijs" hier zijn schilderstalent zou hebben aangescherpt, daar zijn ouders van Grobbendonk afkomstig waren (het staat vast dat ze op de "Eikenschranshoeve" hebben gewoond).

Na de bloeitijd kwam de depressie, die vooral de geestelijke waarden aantastte: menig troonpater trok naar Nederland, maar vooral naar Duitsland om er de hervorming, het protestantisme te prediken. Toen deze kommervolle tijd voorbij was en het geestelijk leven op "Den Troon" weer een hoog peil bereikte, kwam de materiële ondergang. In 1572 werd de abdij een eerste maal door de Geuzen bezocht en geplunderd. In 1579 werd de priorij totaal verwoest zoals bijna elk gebouw in Grobbendonk. Sedertdien volgde de afbraak stelselmatig.

Een brand maakte in 1898 van "Den Troon" de ruïne die er thans is. Zelfs het puin van de gewijde plaatsen moest het ontgelden, toen in 1950 de Britse militaire basis deze plaats wou innemen. Gelukkig was het kanunnik Floris Prims, van Grobbendonkse afkomst, en stadsarchivaris van Antwerpen, die beschermend optrad en de papieren oorlog won.

Het dorpsmuseum bevindt zich in de vernieuwde bibliotheek.

Er wordt een beeld getoond van de vroegste culturen in Grobbendonk. Getuigen hiervan zijn enkele voorwerpen in silex (vuursteen) zoals pijlpuntjes, schrapers, meslemmers en een prachtige neolithische bijl.

De bezoeker kan kennis maken met een rijke verzameling archeologische voorwerpen uit de Gallo-Romeinse periode. Dankzij de talrijke archeologische opgravingen heeft men heel wat informatie over de vroegere Romeinse nederzetting in Grobbendonk.

Naast de oude munten met afbeeldingen van de Romeinse keizers is er ook een rijke verzameling "Terra-Sigillata" of rood glanzend aardewerk.

Ook het alledaagse vaatwerk zoals potjes, kruiken, schaaltes en urnen en de voorwerpen in brons en ijzer geven een beeld van de leefwijze van onze vroegere dorpsbewoners.

Na talrijke onderzoeken is met zekerheid geweten dat de nederzetting 200 jaar heeft standgehouden, namelijk van 50 tot 250 na Christus.

Een uitstap die u zeker niet mag missen!

Walter Driesen

Rondleiding Hegge

Op 27 september mochten wij de leden van de heemkundige kring "De Hooge Dorpen" uit Nederland ontvangen. Het betreft hier de dorpen: Vessen, Winterle en Kneghel. Deze dorpen liggen in de buurt van de alomgekende Efteling. Zij brachten een bezoek aan onze Kempen en wensten ook de Hegge te bezoeken. Wij gingen graag in op hun verzoek en hebben hen het verhaal van de Hegge in geuren en kleuren verteld.

Walter Driesen

Het bestuur van een Kempens dorp vòòr de Revolutie

Op woensdag 19 november houdt ons bestuurslid, Nico Paepen, een voordracht voor de Heemkundige Kring "De Vlierbes" van Vlimmeren.

Sinds de Franse Revolutie (1789) zijn we vertrouwd met een college van burgemeester en schepenen, met een gemeenteraad en met plaatselijke politie in elk dorp. Hoe het er voor de Revolutie aan toeging, kunt u dus horen in de voordracht van Nico Paepen.

De toegang is gratis.

Plaats : Raadzaal Tempelhof om 20.00 uur.

ADRESWIJZIGINGEN!!!

Om ongemakken te vermijden vragen wij aan al onze leden om bij adreswijziging hun nieuw adres zo snel mogelijk door te geven aan een van de bestuursleden.

Dank bij voorbaat.

De Heemkundige Kring legt een fototheek aan van Groot-Lille

- Werp uw foto's, of dubbels, zowel oude als recente, niet weg !
- Groepsfoto's, vieringen of zichten zijn interessant
- Namen erbij - als het nog kan - maken het vollediger!
- Wij bewaren ze in ons archief voor de toekomst.
- Geef ze aan één van onze bestuursleden

Onze oprechte dank